

POSTANOWIENIE

Dnia 17 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejski (przewodniczący)

SSN Małgorzata Bednarek (sprawozdawca)

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **M. S.**

skazanego z art. 282 k.k i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu niejawnym

w dniu 17 stycznia 2024 r,

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania

zakończzonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 26 października 2018 r., sygn. akt II AKa 352/18

zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 27 listopada 2017 r.,

sygn. akt V K 4/14,

na podstawie art. 540 § 1 pkt. 2 lit. a k.p.k. a contrario w zw. z art. 544 § 2 i 3 k.p.k.

oraz art. 639 k.p.k. zd. drugie

1. oddała wniosek o wznowienie postępowania;

**2. kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego obciąży
skazanego M. S. .**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 27 listopada 2017 r., sygn. akt V K 4/14, Sąd Okręgowy w Gliwicach uznał M. S. i innych imiennie wskazanych skazanych za winnych tego, że:

1. działając w R. i innych miejscowościach w okresie od września 2009 r. do lipca 2012 r., działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści

majątkowej i czyniąc sobie z popełnienia przestępstwa stałe źródło dochodu, grożąc uszkodzeniem ciała oraz pozbawieniem życia M. M. oraz osobom dla niego najbliższymi, doprowadzili go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w gotówce w związku z opłacaniem nienależnych odsetek od zaciągniętej pożyczki, nadto zmuszając do uznania fikcyjnego długu w kwocie 54.000 zł, który został następnie ściągnięty w drodze egzekucji komorniczej, zmuszając do założenia działalności gospodarczej, z tytułu prowadzenia której przywłaszczyli sobie osiągnięte przychody oraz ponoszenia opłat z tytułu dzierżawy placu w łącznej kwocie nie mniejszej niż 16.000 zł, zmuszając do prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na prowadzeniu punktu skupu złomu oraz zmuszając do wyremontowania pomieszczeń mieszkalnych i gospodarczych, czym doprowadził M. M. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w łącznej kwocie nie mniejszej niż 106.500 zł, czym wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i za to na mocy art. 282 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i przy zastosowaniu art. 33 § 1, 2 i 3 k.k. i za to wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny 100 (stu) stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę po 100 zł każda,

2. w okresie od lutego 2010 r. do czerwca 2013 r. w R. i innych miejscowościach, działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, grożąc uszkodzeniem ciała oraz pozbawieniem życia D. S. , usiłowali doprowadzić go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w łącznej kwocie 80.000 zł z tytułu rzekomo zawartej przedwstępnej umowy kupna sprzedaży udziału w 1/2 prawa własności nieruchomości położonej w W. przy ul. [...], oraz doprowadził D. S. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w łącznej kwocie 500 zł zmuszając go wcześniej do zawarcia ugody, z której wynikało, iż jest winny M. S. kwotę 40.000 zł, czym wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na mocy art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i art. 33 § 1, 2, 3 k.k. wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej

stawki na kwotę 100 zł,

3. od nieustalonej daty 2010 r. do lipca 2012 r., wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, czyniąc sobie z popełniania przestępstw stałe źródło dochodu, grożąc uszkodzeniem ciała oraz pozbawieniem życia T. B. oraz osób dla niego najbliższych, doprowadził go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w gotówce, zmuszał do pośrednictwa w sprzedaży samochodów osobowych po określonych kwotach, które były dopisywane do długu pokrzywdzonego w przypadku nie dokonania transakcji, usiłował doprowadzić do przeprowadzenia zmian własnościowych nieruchomości oraz zawierania umów kredytowych i dokonywania zakupów w systemie ratalnym, usiłował zmusić do sporządzania nierzetelnych dokumentów, celem zawierania umów kredytowych, zmusił do prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na prowadzeniu punktu skupu złomu oraz zmuszał do odprowadzania składek ZUS, czym doprowadził T. B. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w łącznej kwocie nie mniejszej niż 25.000 zł, czym wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na mocy art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i art. 33 § 1, 2, 3 k.k. wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 100 zł,

4. w okresie od lipca 2012 r. do listopada 2012 r. w P. i w R. , działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, zażądali kwoty 6.000 zł płatnej w ratach, w zamian za zwrot bezprawnie zabranego samochodu marki B. na szkodę M. M. , czym doprowadzili go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie nie mniej niż 4.300 zł, wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 286§2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na mocy art. 286 § 2 w zw. z § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 7 miesięcy pozbawienia wolności,

5. w okresie od nieustalonego dnia listopada 2010 r. do dnia 23 listopada 2010 r. w K. i innych miejscowościach działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru , wspólnie i w porozumieniu w celu

osiągnięcia korzyści majątkowej wykorzystując przymusowe położenie A. S. , który uprzednio zawarł z D. M. ustną pożyczkę w wysokości 50.000 zł, doprowadzili go do zawarcia umowy nakładając na niego obowiązek świadczenia niewspółmiernego ze świadczeniem wzajemnym, polegającym na przejęciu jego długu w kwocie 50.000 zł i doprowadzając go do potwierdzenia, że zawarł umowę pożyczki w kwocie 170.000 zł. w dniu 23 listopada 2010 r. oraz do poddania się egzekucji w kwocie 200.000 zł., czym wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 304 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na mocy art. 304 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i przy zastosowaniu art. 33 § 1, 2 i 3 k.k. wymierzył M. S. karę 1 roku pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 100 (stu) stawek dziennych przy ustaleniu jednej stawki na kwotę po 100 zł,

6. w bliżej nieustalonym czasie, nie później niż 19 października 2011 r. w R. , wykorzystując uzależnienie od siebie J. J. polecił mu złożenie fałszywych zeznań mających służyć za dowód w sprawie przed Sądem Okręgowym w G., Wydział Zamiejscowy w R. , w sprawie II C [...], zeznając, że D. S. winien jest M. S. pieniądze oraz że zamierza sprzedać M. S. nieruchomość tj. czynu wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 18 § 1 k.k. w z art. 233 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym przed 1.07.2015 r.) i za to na mocy art. 19§1 k.k. w zw. z art. 233 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym przed 1.07.2015 r.) w zw. art. 4 § 1 k.k. i za ten czyn wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności,

7. w bliżej nieustalonym czasie, nie później niż 19 października 2011 r. w R. , stosując groźbę bezprawną wobec M. M. oraz osób dla niego najbliższych, zmusił M. M. do złożenia fałszywych zeznań mających służyć za dowód w sprawie przed Sądem Okręgowym w G., Wydział Zamiejscowy w R. , w sprawie II C [...], i zeznania, że był świadkiem spotkania M. S. z D. S. i przekazania D. S. pliku pieniędzy, tj. czynu wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 191 § 1 k.k. i za to na mocy art. 191 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności.

Tym samym wyrokiem Sąd Okręgowy w Gliwicach uniewinnił M. S. od czynu określonego w art. 258 § 1 k.k.

Na podstawie art. 85 k.k. (w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1.07.2015 r.) i art. 86 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1.07.2015

r.) w zw. z art. 4 § 1 k.k. M. S. połączył kary pozbawienia wolności i orzekł wobec niego jedną karę łączną 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Nadto w oparciu o przepis art. 85 kk (w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1.07.2015 r.) i art. 86 §1 kk (w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1.07.2015 r.) i art. 86 § 2 kk w zw. z art. 4 § 1 kk połączył M. S. orzeczone kary grzywny i orzekł wobec niego jedną karę łączną grzywny w wymiarze 300 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 100 zł.

Wyrokiem z 26 października 2018 r., sygn. II AKa 352/18, Sąd Apelacyjny w Katowicach zmienił zaskarżony wyrok m.in. apelacją obrońcy M. S. w ten sposób, że z podstawy prawnej wymiaru kary wyeliminował przepis art. 4 § 1 k.k., odnośnie do występków opisanych w pkt 1 i 4, 5, 6. W stosunku do czynu opisanego w pkt 2 przyjął, że czyn ten wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k., a jako podstawę prawną wymiaru kary przyjął art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. W pkt 3 wspomnianego wyroku Sądu Apelacyjny w Katowicach wyeliminował sformułowanie „czyniąc sobie z popełnienia przestępstw stałe źródło dochodu” i przyjął, że czyn przypisany M. S. stanowił przestępstwo z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k., a jako podstawę prawną wymiaru kary wobec niego przyjął art. 282 k.k. oraz art. 33 § 1, 2 i 3 k.k. Tym samym wyrokiem Sąd Apelacyjny zmienił podstawę prawną orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności i kary łącznej grzywny a także przyjął za podstawę prawną orzeczenia naprawienia szkody przepis art. 46 § 1 k.k. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od powyższego wyroku wywiódł m.in. obrońca skazanego M. S. wynikiem czego postanowieniem z 2 września 2020 r., sygn. IV KK 166/16, Sąd Najwyższy oddalił ją jako oczywiście bezzasadną.

Pismem z 10 lipca 2023 r. obrońca M. S. wniósł o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 26 października 2018 r., sygn. II AKa 352/18 powołując się na przepis art. 540 § 1 pkt 2a k.p.k. tj. z uwagi na pojawienie się nowych faktów i dowodów w sprawie i wniósł o zmianę wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 26 października 2018 r. poprzez uniewinnienie skazanego M. S. od zarzucanym

mu czynów, ewentualnie, z ostrożności procesowej – o uchylenie wskazanego wyroku w zakresie dotyczącym osoby skazanego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji

Nadto wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii z lingwistyki kryminalistycznej z 27 grudnia 2021 r. oraz dowodu z załączonej dokumentacji medycznej skazanego.

Odpowiedź na wniosek o wznowienie postępowania złożył prokurator, który wniósł o jego oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k., który właściwie powinien stanowić wyłączną podstawę złożonego przez obrońcę wniosku, postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem wznowia się, jeżeli po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody wskazujące na to, że skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub że skazany nie podlegał karze. Wskazana w tym przepisie podstawa wznowienia (*de novis*), aktualizuje się dopiero wówczas, gdy przywołane nowe fakty lub dowody w wysokim stopniu uprawdopodobniają wadliwość wydanego orzeczenia i z takim samym natężeniem wskazują, że po jego wznowieniu dojdzie do wydania zasadniczo odmiennego niż uprzednio wyroku. Wznowienie postępowania oparte na tej podstawie może mieć zatem miejsce tylko wtedy, gdy treść nowego dowodu, konfrontowana z pozostałym materiałem dowodowym, który był podstawą wydanego w sprawie rozstrzygnięcia, stworzy przypuszczenie o bardzo wysokim stopniu prawdopodobieństwa, że skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub też, że nie podlegał on karze (*vide* postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2021 r., sygn. III KO 79/21). Nie chodzi więc tym samym jedynie o przedstawienie wątpliwości co do wcześniejszych ustaleń faktycznych. Za takie Sąd Najwyższy uznał bowiem próbę zaprzeczenia szczerości i wiarygodności kluczowych z punktu widzenia orzekających w sprawie skazanego M. S. sądów obu instancji dowodów - zeznań świadków poprzez przedłożenie prywatnej opinii prof. J. S.. Analizując treść przedłożonego dokumentu wskazać należy – jak słusznie zauważył prokurator w odpowiedzi na wniosek o wznowienie postępowania – że została ona wytworzona

w oparciu o językoznawczą analizę zeznań przywołanych w niej zeznań świadków M. M., T. B. i D. S., składanych tak w toku postępowania przygotowawczego, jak i sądowego. Oparta została zatem na materiale dowodowym znanym sądom orzekającym w sprawie. Konkluzja tej opinii sprowadza się natomiast do pozaprocesowej, wkraczającej w obszar wyłącznej kompetencji sądów, pozbawionej dodatkowo waloru bezpośredniości oraz wybiórczej - oceny materiału dowodowego. Z tych też względów przedstawiony przez obrońcę skazanego dokument pt. „opinia z lingwistyki kryminalistycznej” opracowany przez eksperta z tej dziedziny – prof. zw. dr hab. J.S. nie może zostać uznany za podstawę wznowienia postępowania w rozumieniu przywołanego już przepisu art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k.

Tak już na marginesie należy przypomnieć rzecz podstawową, a mianowicie, że nie jest opinią w rozumieniu art. 193 k.p.k. i nie może stanowić dowodu w sprawie "opinia" sporządzona na zlecenie prywatne, nawet jeśli została wykonana przez specjalistę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2015 r., II KK 49/15, LEX nr 1745828; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 stycznia 2008 r., II KK 290/07, LEX nr 346651; z dnia 21 sierpnia 2008 r., V KK 133/08, LEX nr 449097; wyroki Sądów Apelacyjnych: w Katowicach, z dnia 9 maja 2018 r., II AKA 74/18, LEX nr 2615544; we Wrocławiu, z dnia 31 sierpnia 2017 r., II AKa 22/17, LEX nr 2402355; w Krakowie, z dnia 10 listopada 2012 r., II AKa 107/12, KZS 2012, z. 12, poz. 54; Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom II, R. A. Stefański, S. Zabłocki (red.) Warszawa 2019, s. 477 - 485, wraz z podaną tam szeroko literaturą i orzecznictwem).

Odnosząc się zaś do sygnalizowanej we wniosku o wznowienie możliwości popełnienia przez skazanego M. S. przypisanych mu czynów w warunkach wyłącznej lub ograniczonej w stopniu znacznym poczytalności to nie można przyjąć, że przedstawione przez obrońcę dokumenty wskazujące na podjęcie przez skazanego leczenia, są „nowymi faktami lub dowodami nieznanymi przedtem sądom orzekającym, zgodnie z wykładnią art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. Dokumentacja medyczna przedstawiona przez obrońcę dotyczy okresu nie będącego tożsamym z okresem popełnienia przez niego przestępstwa, który był przedmiotem osądu w tej sprawie. Z dokumentów tych wynika bowiem – zresztą jak

sam przyznaje w uzasadnieniu wniosku obrońca - że podjął on leczenie najwcześniej 3 czerwca 2020 r. w Zamkniętej Klinice Psychiatrii i Psychoterapii w M. Autor wniosku również nie przedstawił dowodu lub drogi do niego wiodącej – jak słusznie zauważył prokurator w odpowiedzi na wniosek – by M.S. już w czasie realizacji czynów będących przedmiotem kontestowanego postępowania sądowego, był chory psychicznie. Wykazał jedynie, że cierpi skazany na takie zaburzenia obecnie – co jest niewystarczające do wznowienia postępowania w oparciu o przywołaną wyżej przesłankę.

Mając powyższe okoliczności na uwadze należy stwierdzić, że brak jest podstaw do wznowienia postępowania zgodnie z wnioskiem obrońcy skazanego, co skutkowało oddaleniem wniosku, a w konsekwencji także obciążeniem skazanego kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego zgodnie z art. 639 k.p.k. zd. drugie, o czym postanowiono w części dyspozytywnej niniejszego postanowienia.

[J.J.]

[ał]